

★ ครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาล รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ
ขบวนการเสรีไทย

และ
การต่อต้านญี่ปุ่น

...สุพจน์ ด่านตระกูล...

“ส สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” โดยนายเขียน
ธีระวิทย์ ผู้อำนวยการ (พ.ศ. ๒๕๓๑) ได้จัดพิมพ์หนังสือออกมา
เล่มหนึ่ง ชื่อ “ขบวนการเสรีไทยกับความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศ
ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๑ - ๒๔๙๒”

นายเขียน ธีระวิทย์ ได้เขียนคำนำไว้ในหนังสือเล่มนี้มีความตอนหนึ่ง
ดังนี้

“หนังสือเล่มนี้ เป็นวิทยานิพนธ์ชั้นอักษรศาสตรมหาบัณฑิตของ
ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เขียน
คือ นายสรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ เขียนแล้วเสร็จในกลางปี พ.ศ. ๒๕๓๑ สถาบัน
เอเชียศึกษา เห็นว่าเป็นวิทยานิพนธ์ที่มีคุณค่า ทั้งในด้านเนื้อหาสาระ การตีความ
และการเสนอแนวความคิดใหม่ ที่ต่างออกไปจากการศึกษาในเรื่องนี้ที่เคยมีมา
สถาบันเอเชียศึกษาจึงได้ให้รางวัลผลงานชิ้นนี้ และได้รับอนุญาตจากผู้เขียน
ภาควิชาประวัติศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย ให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ สถาบันเอเชีย-
ศึกษาเชื่อว่าหนังสือเล่มนี้จะยังประโยชน์ให้แก่วงวิชาการ และผู้สนใจใน
เรื่องการเมืองโดยทั่วไป”

หนังสือเล่มนี้ ดร. ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และ รศ.ดร.ธิดา สาระยา

เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และประทับตรา “ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร. ๒๕๕-๔๔๓๓-๔๐ เผยแพร่และจัดจำหน่าย”

จากสถาบันที่จัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ และสถาบันที่จัดจำหน่าย และจากที่หนังสือเล่มนี้เป็นงาน “วิทยานิพนธ์ชั้นอักษรศาสตรมหาบัณฑิต” ของภาควิชาประวัติศาสตร์คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และยิ่งไปกว่านั้นยังมีอาจารย์ประวัติศาสตร์ที่มีชื่อเสียงเป็นที่ปรึกษาถึง ๒ ท่าน และถ้าได้พลิกไปดูรายการหนังสืออ้างอิงหรือบรรณานุกรมที่ท้ายเล่ม ซึ่งมีทั้งเอกสารภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ และทั้งมีบทสัมภาษณ์นับด้วยจำนวนกว่า ๓๐๐ ชิ้นแล้ว ก็ยิ่งทำให้หนังสือเล่มนี้น่าเกรงขามยิ่งนัก และโดยประการสำคัญ ทำให้หนังสือเล่มนี้มีน้ำหนักในการโฆษณาตัวเอง เพื่อแก้ความเชื่อถือของผู้อ่านที่บริสุทธิ์ได้อย่างสมบูรณ์ทีเดียว

แต่จะสมด้วยเจตนารมณ์ของผู้จัดพิมพ์ที่ว่า “หนังสือเล่มนี้จะยังประโยชน์ให้แก่วงวิชาการ และผู้สนใจในเรื่องการเมืองโดยทั่วไป” หรือว่าจะเป็นการก่ออาชญากรรมทางปัญญาแก่วงวิชาการ และผู้สนใจในเรื่องการเมืองไทยโดยทั่วไปหรือไม่นั้น ก็ขอได้โปรดติดตามต่อไป

๒

บทนำของหนังสือเล่มนี้ ได้เปิดโปงตัวเองออกมาอย่างล่อนจ้อน ถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการเสนอเรื่องขบวนการเสรีไทย โดยกล่าวว่า

“วัตถุประสงค์หลักของหนังสือเล่มนี้ มีจุดเน้นหนักอยู่ที่ต้องการอธิบายการปรากฏตัวของสิ่งที่เรียกกันว่า “ขบวนการเสรีไทย” ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้ง และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในของไทย”

แล้วคนที่ชื่อและนามสกุลว่า “สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ” ได้สื่อบทว่า “การอธิบายเรื่องราวของขบวนการเสรีไทยที่กระทำผ่านกันมานั้น อาทิ แกรมสู นุ่มนนท์ (๒๕๒๑) อัญชลี สุคติ (๒๕๒๕) อุบล จิระสวัสดิ์ (๒๕๑๗) และ John B. Haseman (๑๙๗๘) ขบวนการเสรีไทย มักได้รับการอธิบายเพียงในฐานะที่เป็นขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นของไทยในระหว่างสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ เท่านั้น ทำให้เรื่องราวของขบวนการเสรีไทยที่พบเห็น คงมีแต่ในเรื่องของการติดต่อกับฝ่ายสัมพันธมิตรเพื่อการต่อต้านญี่ปุ่น และเต็มไปด้วยผลทางการเมืองระหว่างประเทศในการเจรจาปัญหาเอกราช-อธิปไตยของชาติภายหลังสงคราม แต่ภายใต้คำอธิบายดังกล่าวเหล่านี้ถึงที่สุดแล้ว กลับไม่ได้ช่วยทำให้ความเข้าใจเกี่ยวกับขบวนการเสรีไทยอย่างเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะข้อสำคัญ การต่อต้านญี่ปุ่นไม่ใช่เรื่องราวทั้งหมดของขบวนการเสรีไทย”

ดังนั้น ที่ใครต่อใครพูดถึงการก่อกำเนิดของขบวนการเสรีไทยโดยหลักการว่า เพราะญี่ปุ่นบุกประเทศ และรัฐบาลไทยขณะนั้น (จอมพล ป. พิบูลสงคราม) เข้ากับญี่ปุ่นและประกาศสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตรในเวลาต่อมา ขบวนการเสรีไทยจึงเกิดขึ้นเพื่อต่อต้านญี่ปุ่น เพื่อกอบกู้เอกราชและอธิปไตยของชาติกลับคืนมานั้น สรศักดิ์ว่า

“ไม่เป็นสิ่งเพียงพอต่อการอธิบายการเคลื่อนไหวของขบวนการเสรีไทย ปฏิเสธไม่ได้ว่าการเคลื่อนไหวของขบวนการเสรีไทยนั้น ที่จริงเป็นผลสะท้อนมาจากความขัดแย้งทางการเมืองภายในของไทยเองด้วย การละเลยปัญหาการเมืองภายในของไทยเองที่มีส่วนผลักดันให้กลุ่มของบุคคลก่อตัวขึ้นเป็นขบวนการเสรีไทย ทำให้การศึกษาที่ผ่านมามองข้ามความเคลื่อนไหวของขบวนการเสรีไทย ในส่วนที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อปัญหาการเมืองภายในของไทยเป็นอันมาก”

ครั้นแล้ว สรศักดิ์ ก็ชี้แจงลงไปว่า

“ที่จริงปัญหาการเมืองภายในมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้กลุ่มบุคคลก่อตัวขึ้นเป็นขบวนการเสรีไทย และการเคลื่อนไหวของขบวนการเสรีไทย ก็มีปฏิสัมพันธ์ต่อปัญหาการเมืองภายในนั้นอย่างชัดเจน กลุ่มบุคคลสำคัญภายในประเทศที่จัดตั้งองค์การใต้ดินต่อต้านญี่ปุ่น และหันไปสนับสนุนฝ่ายสัมพันธมิตรเพื่อร่วมต่อต้านญี่ปุ่น เป็นกลุ่มการเมืองที่ขัดแย้งกับระบอบเผด็จการทหาร จอมพล ป. พิบูลสงคราม และได้ทำการเคลื่อนไหวโค่นล้มรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม หลังจากนั้นกลุ่มการเมืองเหล่านี้ อันมี นายปรีดี พนมยงค์ เป็นแกนนำ ได้หันกลับไปประนีประนอมกับพวกนิยมเจ้า ซึ่งขัดแย้งและไม่พอใจรัฐบาลของคณะราษฎรหรือกลุ่มผู้นำระบอบใหม่...”

สรศักดิ์ฯ ได้สรุปความเห็นของเขาไว้ในบทนำว่า

“โดยเนื้อแท้ของขบวนการเสรีไทย คือเรื่องราวของความขัดแย้งทางการเมืองภายในของไทย ที่ก่อตัวมานานับแต่หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง

พ.ศ. ๒๔๗๕ ทั้งระหว่างคณะราษฎรหรือกลุ่มผู้นำระบอบใหม่กับพวกนิยมเจ้า และภายในกลุ่มผู้นำระบอบใหม่ระหว่างจอมพล ป. พิบูลสงคราม ผู้นำกลุ่มทหารบก กับกลุ่มนายปรีดี พนมยงค์ ผู้นำกลุ่มพลเรือนในปัญหาว่าด้วยการใช้อำนาจเผด็จการ”

สรศักดิ์ฯ ยังได้สรุปความเห็นของเขาไว้ในหน้า ๓๒๙ อันเป็นหน้าสุดท้ายของเรื่องว่า

“การเคลื่อนไหวของขบวนการเสรีไทย จึงมิใช่เป็นเพียงขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นของไทยในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ เท่านั้น หากแต่ยังเป็นการต่อสู้ทางการเมืองภายในของไทยเองด้วย...” และ “...โดยเนื้อแท้แล้วการเคลื่อนไหวต่อต้านญี่ปุ่น อันเป็นแนวคิดในระดับกว้างของขบวนการเสรีไทย มิใช่เนื้อหาหลักของขบวนการเสรีไทยเท่านั้น...”

สรุปแล้วในทรรศนะของสรศักดิ์ฯ ซึ่งอาจารย์ผู้แนะนำทั้งสอง ผู้จัดพิมพ์ และคณาจารย์ผู้อนุมัติวิทยานิพนธ์ ก็คงจะเห็นด้วยกับทรรศนะดังกล่าวนี้ คือ

ขบวนการเสรีไทย ก่อกำเนิดขึ้นมาจากความขัดแย้งทางการเมืองภายในเป็นปัจจัยหลัก โดยอาศัยสถานการณ์สงครามที่ญี่ปุ่นบุกไทยเป็นปัจจัยรอง

พูดง่าย ๆ ว่าที่ท่านปรีดี พนมยงค์ และคณะ รวมทั้งคนไทยในอเมริกา และอังกฤษ จัดตั้งขบวนการเสรีไทยขึ้นมานั้น มีมูลเหตุจากความขัดแย้งกับจอมพล ป. พิบูลสงคราม เพื่อโค่นล้มจอมพล ป. พิบูลสงคราม หาใช้เพื่อการต่อสู้กับชาติจากการบุกรุกของญี่ปุ่นไม่ การกู้ชาติ การต่อสู้ญี่ปุ่นเป็นแต่เพียงเหตุผลบังหน้า และเป็นผลพวงพลอยได้ (จากการต่อสู้กับจอมพล ป.) ของขบวนการเสรีไทยเท่านั้น

ดังนั้น ที่ใครต่อใครพูดและเขียนว่า ขบวนการเสรีไทยเป็นขบวนการของคนไทยผู้รักชาติ เป็นขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นผู้รุกราน จึงไม่ถูกต้อง และขบวนการเสรีไทยก็ไม่ควรจะได้รับเกียรติเช่นนั้น เพราะว่าเป็นจริง ๆ แล้วขบวนการเสรีไทยเป็นขบวนการที่เล็กนิดเดียว มีกำลังพลไม่มากมายอะไรอย่างที่พูด ๆ กัน

นี่คือทัศนะของสรศักดิ์ ต่อขบวนการเสรีไทยที่แปลกแยกไปจากนักเขียนประวัติศาสตร์คนอื่น ๆ

จะโดยเจตนา หรือจะโดยโง่เขลาเบาปัญญา เพราะอ่านมาก รู้มากก็ตาม แต่ทัศนะที่สรศักดิ์ฯ แสดงออกมานี้ไม่ถูกต้อง ไม่ตรงต่อความเป็นจริง และเป็นทัศนะที่เหยียบย่ำทำลายเกียรติยศและศักดิ์ศรีของขบวนการเสรีไทยโดยแท้ และเป็นการเหยียบย่ำน้ำใจรักชาติของสมาชิกแห่งขบวนการนั้นโดยแท้ ซึ่งก็เคยมีคนกลุ่มหนึ่ง ได้พยายามเหยียบย่ำทำลายเกียรติยศชื่อเสียงของขบวนการเสรีไทยมาแล้ว

เกี่ยวกับการอ่านมากรู้มากนี้ ทำให้ผมนึกถึงบทกลอนบทหนึ่งชื่อ “ควายกลายเป็นคน คนกลายเป็นควาย” ที่ผมเคยเขียนไว้ในคุกลาดยาว ในยุคที่สฤษดิ์ฯ กวาดพวกเราไปรวมไว้ที่นั่น ซึ่งมีทั้งปัญญาชนและชาวบ้านธรรมดา ๆ ที่มีอาชีพต่าง ๆ กัน ผมเขียนไว้ดังนี้

“สหายเอ๋ยอย่าละเลยการศึกษา
เร็วเข้าหนาเดี๋ยวไม่ทันเร่งชวนชววย
การศึกษานั้นดีแท้แก้งมมาย
มีคุณหลายทำให้ควายกลายเป็นคน
แต่ก็มีอยู่เหมือนกันมักแหกคอก
เหมือนไม้ดอกกลับผิดที่ไปมีผล
การศึกษามีผิดถูกอยู่ปะปน
ทำให้คนกลายเป็นควายได้เหมือนกัน”

ทรรคนะของสรศักดิ์ฯ ต่อขบวนการเสรีไทยไม่ถูกต้องอย่างไร? ไม่ตรงกับความเป็นจริงอย่างไร? จะได้หยิบยกมาชี้ให้เห็นเป็นประเด็นๆ ไป แต่ก่อนจะถึงประเด็นนั้น ก็จะได้เสนอบทบาทของบางคนหรือบางกลุ่มการเมือง ที่มีอคติต่อขบวนการเสรีไทยและพยายามลบล้างขบวนการเสรีไทยออกจากหน้าประวัติศาสตร์ แต่ก็ไม่สามารถลบออกจากหน้าประวัติศาสตร์ได้ จนกระทั่งมาถึงสรศักดิ์ที่เจริญรอยตามบางคนหรือบางกลุ่มการเมืองนั้น ก็ไม่รู้ว่าจะเป็นขบวนการทำลายอย่างต่อเนื่องหรือโดยบังเอิญ เรื่องนี้ตัวผู้เขียนเองต้องรู้ดีกว่าใคร

๓

เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๖๒ ท่านปรีดี พนมยงค์ ได้รับทราบข้อความในสารานุกรมของจีนเล่มหนึ่ง มีเรื่องเกี่ยวกับประเทศไทยว่า “พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ได้เป็นผู้นำ “ไทโกวะเหรินหมิน” ต่อต้านญี่ปุ่นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒” โดยมีได้กล่าวถึงขบวนการเสรีไทยเลย ท่านปรีดีฯ กล่าวในเวลาต่อมาว่า ท่านจะไม่ข้องใจเลย ถ้าหากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย จะได้ระลอกไปเป็นรูปธรรมว่าได้นำราษฎรไทยในท้องที่ใดต่อสู้ญี่ปุ่นแต่ในสารานุกรมฉบับนั้นใช้คำว่า “ไทโกวะเหรินหมิน” คำว่า “เหรินหมิน” เป็นสมุหนาน ซึ่งตรงกับ People ฉะนั้น “ไทโกวะเหรินหมิน” จึงหมายถึง “มวลราษฎรไทย” ท่านปรีดีฯ กล่าวต่อไปว่า ท่านเห็นว่าถ้าจะนิ่งไว้ก็จะทำให้คนรุ่นหลังเข้าใจผิดในข้อเท็จจริงแห่งประวัติศาสตร์ ฉะนั้นท่านจึงได้ขอให้เจ้าหน้าที่ชั้นสูงคนหนึ่งแห่งสำนักนายกรัฐมนตรีสาธารณรัฐราษฎรจีน ช่วยสอบถามผู้ใหญ่ฝ่ายจีนว่า มีความเห็นอย่างไรต่อการที่สารานุกรมกล่าวอวดอ้างเช่นนั้น เจ้าหน้าที่ชั้นสูงคนนั้นได้นำเรื่องไปเสนอผู้ใหญ่จีนและตอบให้ท่านทราบว่า ผู้ใหญ่จีนไม่ได้รับรู้เห็นด้วยกับการที่มีผู้เขียนผิดพลาดไว้ในสารานุกรมนั้น เพราะผู้ใหญ่อฝ่ายจีนทราบดีว่าขบวนการเสรีไทยเป็นผู้นำ “ไทโกวะเหรินหมิน” คือนำมวลราษฎรไทยต่อสู้ญี่ปุ่นระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ไม่ใช่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยตามที่อวดอ้าง เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการจัดทำสารานุกรมบอกว่า เขาได้รับ

รายงานเช่นนั้นมาจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ท่านปรีดีฯ กล่าวว่า ภายหลังเจ้าหน้าที่จีนผู้ทำสารานุกรมได้ไปพบท่านและขอภัยที่ได้ลงเรื่องผิดพลาดไป และเขารับปากว่าจะแก้ไขให้ถูกต้องตามความเป็นจริงในการจัดพิมพ์ครั้งใหม่ต่อไป แต่จนกระทั่งท่านปรีดีฯ ออกไปอยู่ฝรั่งเศส จนกระทั่งท่านถึงแก่อสัญกรรม ก็ยังไม่ได้มีการแก้ไขสารานุกรมฉบับนั้นให้ถูกต้องตามที่ได้รับปากกับท่านไว้

ท่านปรีดีฯ กล่าวว่า ในการที่ พ.ค.ท. ถือเอาวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๙๕ เป็นวันก่อตั้งพรรคนั้น ก็เพื่อจะได้สร้างประวัติศาสตร์การต่อสู้กับญี่ปุ่นผู้รุกรานในสงครามโลกครั้งที่ ๒ ให้กับพรรค เพื่อไม่ให้หน้าพรรคคอมมิวนิสต์อื่น ๆ ที่ได้มีส่วนในการต่อสู้กับฝ่ายอักษะ ทั้งคอมมิวนิสต์ยุโรปและเอเชีย พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยจึงต้องเกิดให้ทันการต่อสู้กับเขาด้วย จึงเป็นการสร้างประวัติศาสตร์หรือวีรกรรมบนหน้ากระดาษเท่านั้นเอง

อนึ่ง นายแธเดียส ฟลัด (Thadeus Flood) อาจารย์มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ซึ่งสรวงศ์ฯ ได้อ้างอิงหนังสือของฝรั่งคนหนึ่งในหนังสือของเขาได้เคยเขียนบทความเรื่อง “เนื้อความทางประวัติศาสตร์ของฝ่ายซ้ายไทย” ลงพิมพ์ในวารสารชื่อ “บูลติน อ็อฟ เอเชียน สกอลาร์ส” ฉบับฤดูหนาว ค.ศ. ๑๙๗๕ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ซึ่งมีข้อความฝ่าฝืนความจริงหลายประการ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับขบวนการเสรีไทยนั้น นายแธเดียส ฟลัด ก็เก็บเอาจากคำบอกเล่าของคนจีนที่ขึ้นนำ พ.ค.ท. อยู่ในขณะนั้นมาเขียน

ต่อมานิตยสาร “จตุรัส” สมัยที่นายพันธศักดิ์ วิญญรัตน์เป็นผู้ถือบังเหียนได้แปลบทความนั้นลงพิมพ์ในจตุรัส ฉบับวันอังคารที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๘ พร้อมทั้งสดุดีบทความนั้นว่าเป็นความจริงตามทฤษฎีมาร์กซิสต์-เลนินนิสต์ แต่ศาสตราจารย์จิตร สุลิตานนท์ อดีตเลขาธิการกองบัญชาการเสรีไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ เห็นว่าเป็น ความเท็จ ท่านจึงมีหนังสือชี้แจงความจริงไปยังนิตยสารจตุรัส ซึ่งนิตยสารฉบับนั้น ฉบับวันอังคารที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๘ ได้นำลงตีพิมพ์มีรายละเอียดดังนี้